

Tudományos szövegalkotás

9. Hallgatói kiselőadások. A hivatkozás folyamata (folytatás).

2022. 11. 28.

Biró Tamás, OR-ZSE

Az „elnyeleletés”, a pharrajimos

Anáci faji politika alapján a cigányság egy részét alsóbbrendűnek titulálták és a már rendelkezésre álló listák alapján a városok szélén létrehozott cigánytáborokba kényszerítették, ahol a kilépést fegyveres őrség szabályozta. A koncentrációs táborokba hamarosan ezrével hurcoltak cigányokat, mit aszociális, azaz a társadalmi beilleszkedésre képteleneket. A táborokban a lehető legkegyetlenebb módon bántak velük, elsőik között estek áldozatul az álorvosi kísérleteknek is. Heinrich Himmler utasítására a romákat deportálták keletre, elsősorban az auschwitzi táborokkomplexumba. A birkenauai cigánytáborban elviselhetetlen állapotok uralkodtak.

1944. augusztus 2-án éjjelén egy utolsó szelekciót követően a cigánytábor lakóit a gázkamrákban meggyilkolták. Ez a nap a roma holokauszt emléknapja.

Magyarországon is egymást követték a kirekesztő rendelkezések és tervek, különösen az 1944. októberi nyilas hatalomátvételt követően. A dunántúli cigányokat a komáromi Csillagerődben gyűjtötték össze. Innen a munkára alkalmasnak tartottakat németországi táborokba szállították, ahol kegyetlenül dolgoztatták, gyötörték őket, illetve az álorvosi kísérleteknek is áldozataivá váltak.

A Cigány Világszövetség 1972-ben nyilvánította augusztus 2-t a Roma Holokauszt Emléknapjává.

Anáci faji politika alapján a cigányság egy részét alsóbbrendűnek titulálták és a már rendelkezésre álló listák alapján a városok szélén létrehozott cigánytáborokba kényszerítették, ahol a kilépést fegyveres őrség szabályozta. A koncentrációs táborokba hamarosan ezrével hurcoltak cigányokat, mit aszociális, azaz a társadalmi beilleszkedésre képteleneket. A táborokban a lehető legkegyetlenebb módon bántak velük, elsőik között estek áldozatul az álorvosi kísérleteknek is. Heinrich Himmler utasítására a romákat deportálták keletre, elsősorban az auschwitzi táborkomplexumba. A birkenauai cigánytáborban elviselhetetlen állapotok uralkodtak.

1944. augusztus 2-a éjjelén egy utolsó szelekciót követően a cigánytábor lakóit a gázkamrákban meggyilkolták. Ez a nap a roma holokauszt emléknapja.

Magyarországon is egymást követték a kirekesztő rendelkezések és tervek, különösen az 1944. októberi nyilas hatalomátvételt követően. A dunántúli cigányokat a komáromi Csillagerődben gyűjtötték össze. Innen a munkára alkalmasnak tartottakat németországi táborokba szállították, ahol kegyetlenül dolgoztatták, gyötörték őket, illetve az álorvosi kísérleteknek is áldozataivá váltak.

A Cigány Világszövetség 1972-ben nyilvánította augusztus 2-t a Roma Holokauszt Emléknapjává.

Egy kis önreklám: <https://irasesnyelv.blogspot.com/>.

Például:

szóljanak, ha van ötletük!

- Tóra-adás vagy tóraadás?

<https://irasesnyelv.blogspot.com/2021/08/tora-adas-vagy-toraadas.html>.

- Maimonides:

<https://irasesnyelv.blogspot.com/2019/12/maimonides-azaz-maimonidesz-netan.html>.

- Rasi, RASI vagy RaS"l?

<https://irasesnyelv.blogspot.com/2019/07/rasi-rasi-vagy-rasi-rabbinevek-atirasa.html>.

Hivatkozások (1. rész)

Bármit is választ,
legyen konzisztens!

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Általános javaslatok:

- Minél többet olvasson tudományos szakirodalmat, és közben...
- ... figyelje meg, hol hogyan hivatkoznak, milyen rendszer használnak.

Hivatkozások: miért?

Primer források

például: 2Mózes 12,2.

Szekunder források

például: Kovács 2014, p.4.

- A szó szerinti idézet helye: honnan van?

De nem csak a szó szerinti idézet esetén kell megadni a forrást:

- A plágium (más szellem termékének „ellopása”) elkerülése.
- Tisztelet a szerzőnek: hivatkozással „fizetünk” a munkájáért.
- A felelősség áthárítása: nem tudok mindent személyesen ellenőrizni.

Hivatkozások: hogyan?

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

*Hivatkozás vs. (láb/vég)jegyzet:
két külön dolog, ami összekapcsolódhat.*

Hivatkozások: hogyan?

1. lépés

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?

- a) Szó szerinti idézet: idézőjelben vagy másként jelölve.
- b) Nem szó szerinti idézet: mástól átvett információ, adat, gondolat, kifejezés.

2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.

3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Hivatkozások: hogyan?

2. lépés

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
 - a) Lábjegyzet (vagy végjegyzet)
 - b) Szerző-évszám rendszer
 - c) Egyebek
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Hivatkozások: hogyan?

3. lépés

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a forrást a szövegemben.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában:
 - a) Szemináriumi dolgozatban, szakdolgozatban stb.: kötelező formai elem!
Máshol: stíluslaptól függ.
 - b) Primer és szekunder források különválasztása.

A hely pontos megadásával:
oldalszámmal.

Csak a művek felsorolása

Eddigiek összefoglalása: hivatkozások

- Primer források: például bibliai, talmudi, stb. – amiről írunk.
(Lehet modern is, ha modern szerzőről írunk.)
- Szekunder források: szakirodalom – akik már korábban írtak ugyanerről.
(Főszabály: csak kimondottan tudományos jellegű művek.)
- Hivatkozások a főszövegben (vagy lábjegyzetben szekunder források esetén).
- Bibliográfia: szekunder források (és esetleg primer források, külön).

Hivatkozás primer forrásokra

Primer forrásokra történő hivatkozások

- Bibliai, rabbinikus, apokrif, újszövetségi, qumráni stb. források.
- Szakkurzusokon megtanulják a hivatkozási formákat. Ha nem, kérdezzék meg oktatóikat vagy témavezetőjüket (vagy engem).

+ Figyeljék meg a felhasznált *kurrens* szakirodalmat!

- Például: *m* Ber 1,1 = Misna *Berakhot* traktátus 1. fejezet 1. misna.

- A dolgozat szövegében nem érdemes lábjegyzetben, inkább a főszövegben zárójelben megadni a szöveghelyet (locust):

Pont a zárójel után!

Ahogy a Tóra mondja: „És lőn este, és lőn reggel, egy nap” (Gen 1,5).

- A dolgozat végi bibliográfiában felsorolás külön a szekunder irodalomtól: a szöveg ismert, de az az érdekes, milyen kiadást, milyen fordítást használtak.

Primer hivatkozások

- Bibliai hivatkozások:

- Ne „M5 6/4”, és ne „Mózes V. könyve, VI. fejezet, 4. vers”.

- Hanem: 5Mózes 6:4 5Móz. 6:4 5Móz 6:4 Deut 6:4 MTörv. 6:4
5Mózes 6,4 5Móz. 6,4 5Móz 6,4 Deut 6,4 MTörv. 6,4.

**Szabadon választhat,
de csak egyet!**

- Ha „Genezis”, akkor „Exodus”, és ne „Kivonulás”, stb.

- Tól-ig: Deut 4–6 (három fejezet), 5Móz. 6:5–9 (egy fejezet öt verse).

Szóköz?

Szóköz?

Nagykötőjel!

- Talmudi, stb. források lehivatkozása: *figyeljék meg*

más órákon + a szakirodalomban + kérjék tanáraik tanácsát.

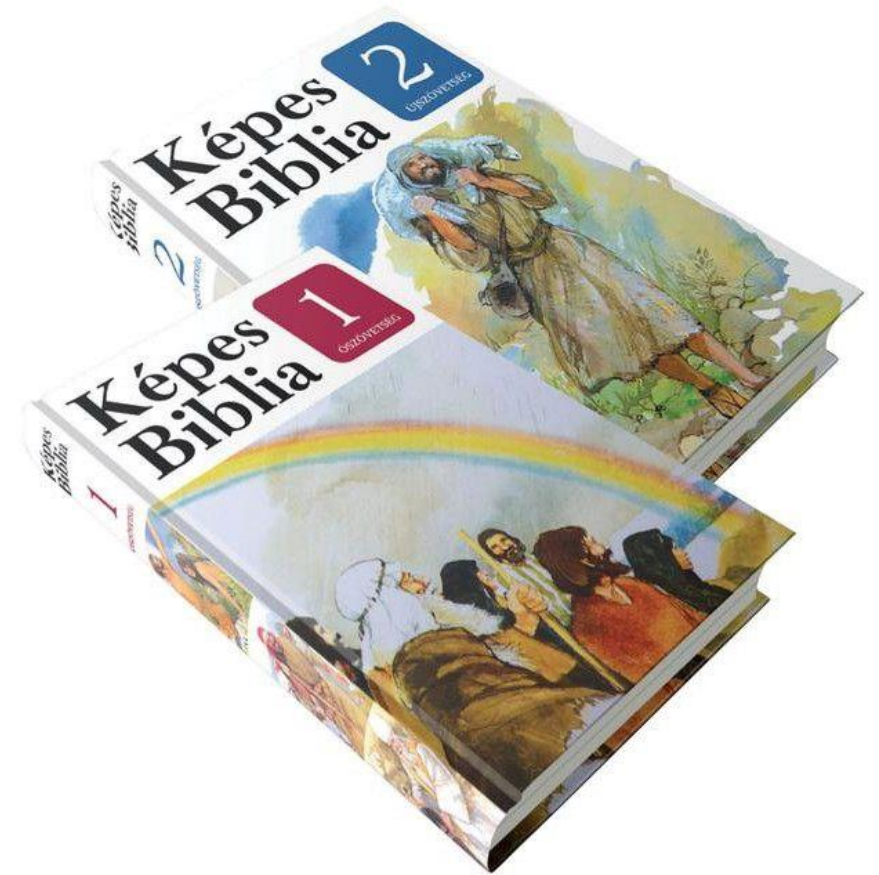
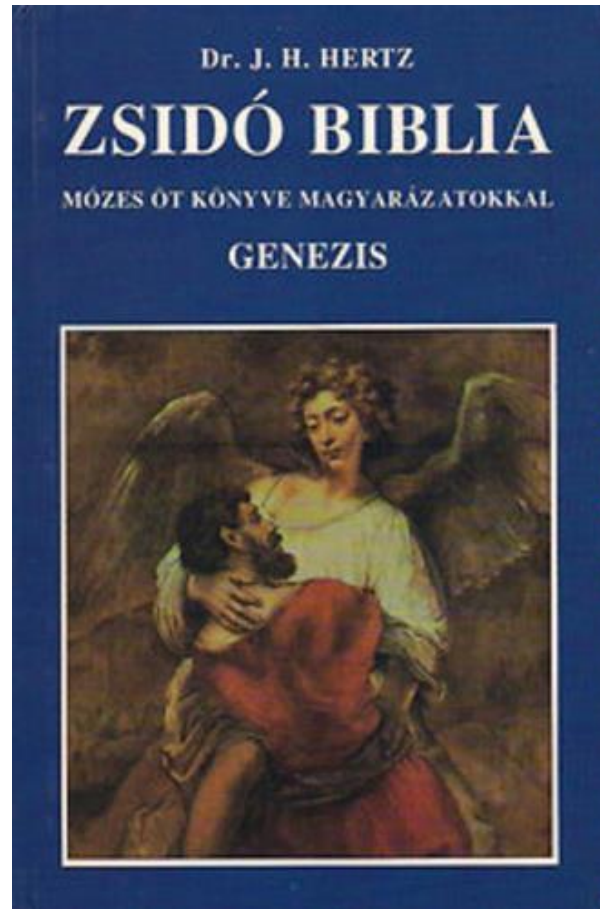
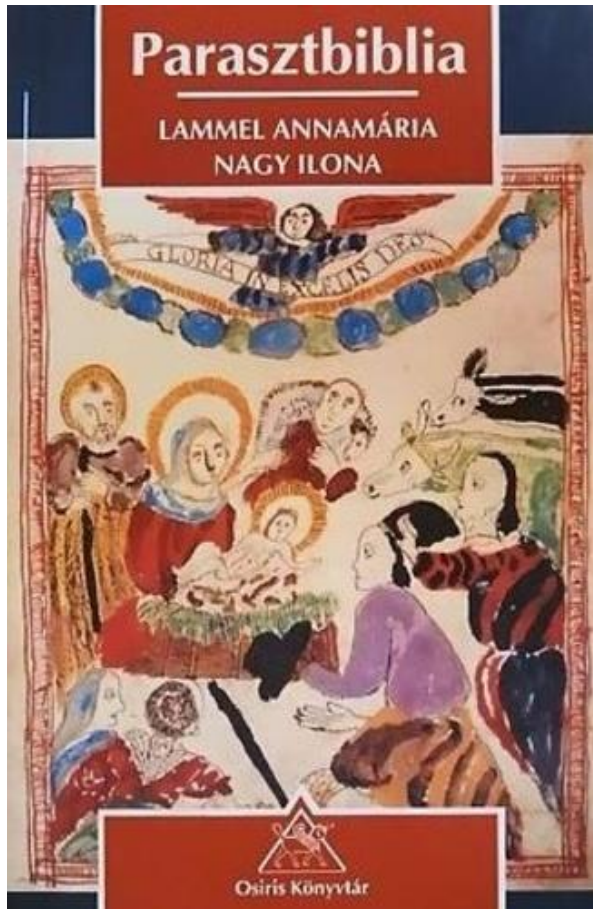
**Javaslatom:
Deut 6,4**

Van-e pont?

Kettőspont vagy
vessző a fejezet és a
vers sorszáma közt?
Szóköz?

Dőlt betűvel?

Biblia vagy biblia?

Biblia: kis vagy nagy kezdőbetű?

A guggolás bibliája
az igazi erőd felfede

A testépítés bibliája

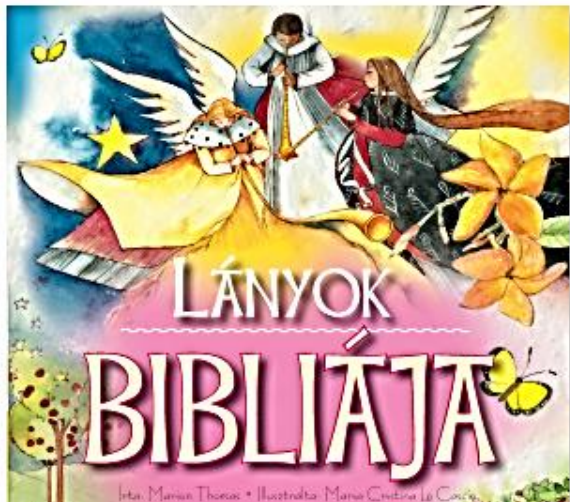
A mesteredző edzési és táplálkozási tanácsai

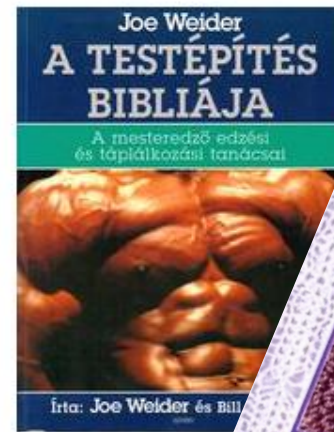
Lányok Bibliája

MARION THOMAS

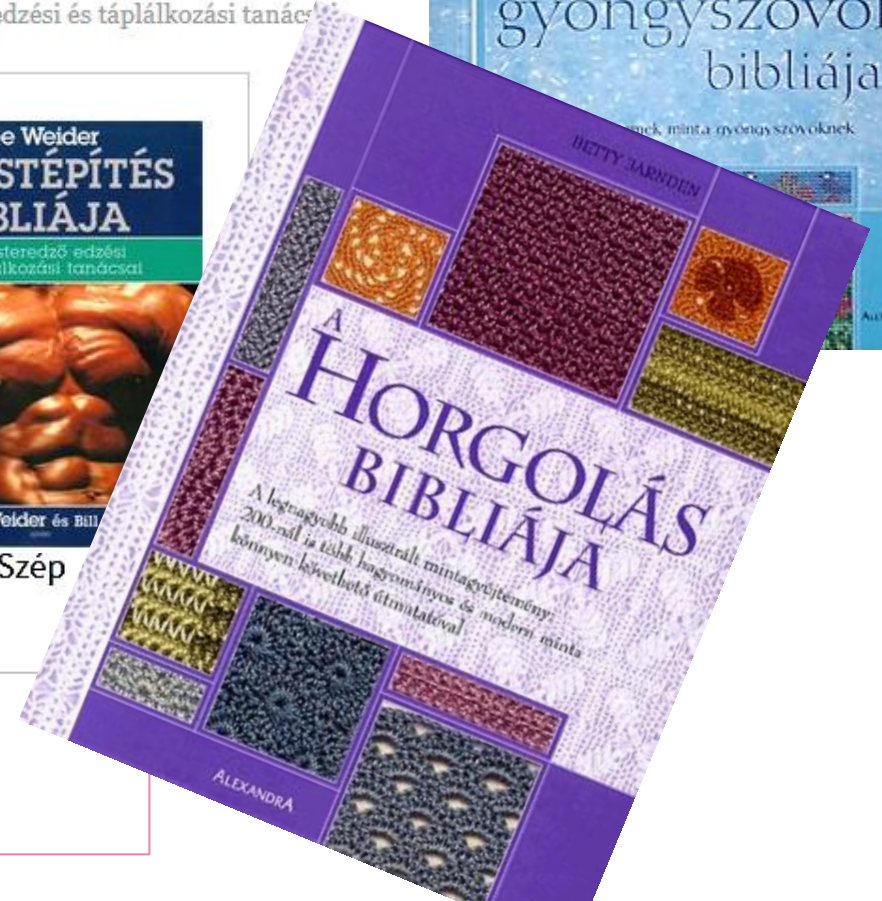
[A szerző további művei »](#)

A gyönyörű akvarellekkal illusztrált Bibliát lányoknak készítettük. A válogatott történetek kisbabák, bátor hercegnők, erős asszonyok követő férfiak. Olvashatunk életük küzdelméről, szabadságról, megbocsátásról és szeretetről. Szép kivitelezésű ajándékkönyv ünnepi alkalmakra.

Oldalszám: 126
Méret: 152 x 204 mm
Kivitel: keménytáblás

Biblia: kis vagy nagy kezdőbetű?

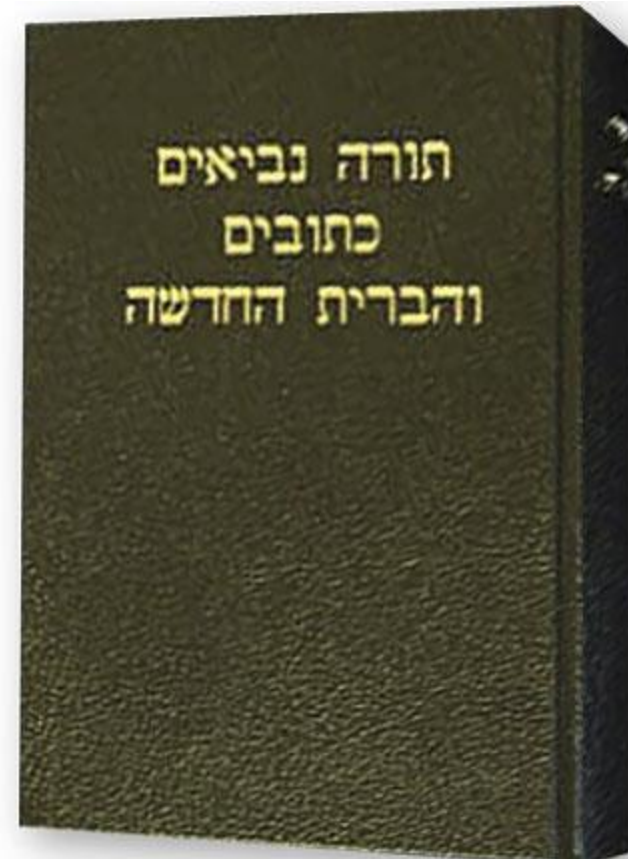
Héber Biblia

*Az Ószövetség,
azaz a Tanakh
21. századi, fele-
kezetfüggetlen
megnevezése.*

<https://moly.hu/konyvek/heber-magyar-biblia>

héber biblia / héber Biblia

*Héber nyelvű
Biblia, a zsidó,
katolikus vagy
protestáns
kánon szerint.*

https://ffoz.com/images/detailed/1/11_2381.jpg

⁴⁷ Kecskeméti Lipót: Deutero-Ezsajás prófétai egyénisége. IMIT Évkönyv. 1911, 59–99.

Katolikus Tábori Püspökség honlapja: <http://www.ktp.hu/index.php/in-memoriám/1046-a-magyar-hadsereg-tabori-lelkeszei-1848-1849-ven>

Kecskeméti Lipót: Deutero-Ezsajás prófétai egyénisége. IMIT Évkönyv. 1911, 59–99.

Kecskeméti Lipót: *Egy zsidó vallás van-e, több-e?* Sonnenfeld Adolf: Nagyvárad, 1913.

Graetz, Heinrich: *Schir ha-schirim, oder das Salomonische Hönem*. Wilhelm Braumüller, 1871. URL: <http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.hws6jq>.

HaCohen, Ran: *Reclaiming the Hebrew Bible. German-Jewish Reception of Biblical Criticism* (Studia Judaica, Forschungen zur Wissenschaft des Judentums, Band 56). Berlin–New York: De Gruyter, 2010.

Egy bibliográfiai tétel leírása

Egy bibliográfiai tétel leírása

1. A dolgozat végén a bibliográfiában.
2. Ha a hivatkozások lábjegyzetben vagy végjegyzetben, akkor teljes bibliográfiai leírás a lábjegyzetben / végjegyzetben is. Ekkor:
 - A lábjegyzetben / végjegyzetben a hivatkozott hely pontos oldalszáma is! (De nem a bibliográfiában a dolgozat végén.)
 - Ha korábban már idézett műre hivatkozom: rövidített könyvészeti leírás.
 - Ha azonos szerző / azonos mű, mint a közvetlenül megelőző hivatkozás:
idem ('ugyanaz') / *ibid.* (< lat. *ibidem* 'ugyanott')
uő. (ugyanő) / i. m. (idézett mű) = uo. (ugyanott)

Szekunder hivatkozások

Egy bibliográfiai tétel összeállítása:

három lépés

1. Milyen típusú bibliográfiai tétel? *Pl. könyv, folyóiratcikk, honlap...*

Majd a választott bibliográfiai rendszer (*stylesheet*) függvényében:

2. Az adott típus mely elemeit tüntetjük fel? *Pl. szerző, cím, év, kiadó...*

3. Ezeket hogyan tüntetjük fel?

Hivatkozások:

Egy bibliográfiai tétel típusa (gyakoribb típusok):

- Monográfia (összefüggő könyv egy vagy néhány szerzővel)
- Szakdolgozat, doktori disszertáció
- Cikk, tanulmány folyóiratban
- Cikk, tanulmány szerkesztett gyűjteményes kötetben
- Gyűjteményes kötet, tanulmánygyűjtemény (szerkesztő vagy szerkesztők)
- Lexikon (szócikkszerző + szerkesztő)
- Adatbázis, szoftver
- Weboldal
- Kiadatlan kézirat

Mielőtt összerakjuk a bibliográfiai tétel leírását, döntsük el, melyik típusról van szó.

Hivatkozások:

Egy bibliográfiai tétel leírásának az elemei (a fontosabbak):

- **Szerző** (családnév, utónév) vagy szerzők
- **Cím** és alcím
- Bennfoglaló mű: szerkesztő(k), cím (és alcím) stb.
 - Bennfoglaló művön belül a tanulmány oldalszáma (-tól, -ig)
- Folyóirat: cím, évfolyam (évszám és/vagy sorszám), szám
- **Kiadó**
- Kiadás **helye** és a kiadás **éve**
- Weboldal **url-je**, a letöltés **ideje**

A bibliográfiai tétel típusától függ, hogy mely elemekre van szükség.

Gyakori rövidítések:

p. = oldal	pp. = oldalak
vol. = kötet	ms. = kézirat
szerk. = szerkesztő(k)	
ed. = editor	eds. = editors

A gyakoribb bibliográfiai tételek típusai, és a leírásukhoz használt (kötelező vagy opcionális) bibliográfiai adatok

Forrás: <http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

<i>A publikáció típusa</i>	<i>A típus esetén releváns adatok</i>
<i>monográfia, szakkönyv</i>	szerző, cím, kiadó, kiadás helye, kiadás éve (+ első/eredeti kiadás éve) (+ ha sorozatban jelent meg: a sorozat címe, a kötet száma a sorozaton belül)
<i>gyűjteményes kötet</i>	szerkesztő, cím, kiadó, kiadás helye és éve (+ sorozat címe, kötet száma)
<i>folyóiratcikk</i>	szerző, cím, folyóirat, évfolyam (+ évfolyamon belül kötet), oldalszám, évszám
<i>tanulmány kötetben</i>	szerző, cím, a bennfoglaló kötet adatai (mint fent), év, -tól és -ig oldalszámok
<i>szócikk lexikonban</i>	szerző (gyakran monogram a szócikk alján, amit fel kell oldani), a szócikk címe, a lexikon főszerkesztője, kiadó, kiadás helye, kiadás éve, oldalszám(ok)
<i>forráskiadás</i>	szerkesztő / kiadó / fordító, cím és a könyv további adatai (mint fent), év
<i>doktori disszertáció, szakdolgozat</i>	szerző, cím, műfaj (pl. „Doktori disszertáció” vagy „MA diplomamunka”), intézmény (ahol elfogadták + város, ha az egyetem nevében nincs benne), év
<i>kiadatlan kézirat</i>	szerző, cím, évszám (ha beazonosítható), elérhetőség vagy más információ
<i>weboldal, online adatbázis, online korpusz stb.</i>	az adatbázis, korpusz stb. neve, meghatározás (pl. „adatbázis”), URL, egyéb információ (pl. intézmény vagy projekt neve). Gyakori, hogy az oldalukon ők maguk pontosan megadják, hogyan szeretnék, hogy rájuk hivatkozzanak.

A hivatkozás folyamata

2. rész: részletesebben

Bármit is választ,
legyen konzisztens!

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Általános javaslatok:

- Minél többet olvasson tudományos szakirodalmat, és közben...
- ... figyelje meg, hol hogyan hivatkoznak, milyen rendszer használnak.

Példák

- Numerikus rendszer:
http://birot.hu/publications/Application_Vector_Space_Techniques.pdf
- Minden hivatkozás lábjegyzetben, nincs a végén bibliográfia, szerepel benne *Ibid* és *Idem*: <http://birot.hu/publications/Biro-WJLF-Aldozat.pdf>.
- Ugyanez, de *ibid* és *idem* helyett jól látható módon ismétlődnek a bibliográfiai leírások a lábjegyzetekben: http://birot.hu/publications/Schweitzer-emlekkotet_Biro.pdf.
- Ugyanez, de a lábjegyzetekben a szerző családnevét kiskapitálissal kell szedni: http://birot.hu/publications/Biro-Bibliai_heber_a_directivus.pdf
- Lábjegyzet helyett végjegyzetek, amelyekben kiskapitálissal és évszámmal adom meg a kulcsokat, és ezek a kulcsok a „Jegyzetek” előtti „Irodalom” c. részben vannak feloldva: http://birot.hu/publications/Biro-Schoner_A-Festschrift-preprint.pdf
- Szerző-évszám rendszer, lábjegyzetek helyett végjegyzetek, bibliográfia a jegyzetek után: <http://birot.hu/publications/TBiro-TjeerdDeGraaf.pdf>.

Néhány online példa – vizsgáljuk meg őket!

- Novák Attila: *Ideológia és önazonosság: Az 1953-as budapesti cionista per* (Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Budapest, 2020).

<https://kiadvanyok.neb.hu/asset/phpHxZtWF.pdf>.

Jövő hétre

Olvasandó jövő a hétre

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Olvasandó a következő és az azt követő alkalomra

- Gyurgyák János, *A tudományos írás alapjai* – 5. fejezet, pp. 113–140
(valamint az eddigiek pótlása: 9–112, 197–199).
- Biró Tamás: *A témától a kérdésig, majd a válaszig: Egy tudományos dolgozat szerkezete* (2020. november, <https://birot.web.elte.hu/tudszov/tematol-kerdesig.pdf>)
- Siptár P. – Keszler B. – Tóth E., *Kis magyar helyesírás*:
ismétlés és kiegészítés: pp. 11–60 és 94 – 122.

Mi a véleményük az olvasottakról? Mindkettőről 10-10 percet fogunk beszélgetni a következő óra elején.

Jövő héten:

November 28.: hallgatói kiselőadások!

December 5.: hallgatói kiselőadások?

**A prezentációkat óra előtt
(23:59-ig) küldjék át nekem!**

ppt, pptx, pdf... formátumokban

Ha még nem tették meg

- Választottak egy témát. Végiggondolták, hogy miről fognak írni. Megvan a szerkezete. Írtak már legalább másfél oldalt. Elkezdték a ppt(x)-t.
- Ha nincs így, pótolják. A dolgozatnak már legyen kész legalább két egysége.
- Véglegesítsék a prezentációt. Legyen címlap, záródia és tartalomjegyzék. Ismételjék át a múlt héten elhangzottakat. A prezentáció szerkezete kövesse a tervezett dolgozat szerkezetét, vagy legalább mutassa azt be.
- Próbálják el többször is, hogy az előadásuk **beleférjen 10-12 percbe.**
- Küldjék el **ppt(x)-ként és pdf-ként** emailben vasárnap (dec. 4.) éjfélig.

Beadandó feladat jövő hétre

Héber szavak átírása:

- Válasszanak ki 5-10 héber vagy jiddis vagy arámi szót:
 - a dolgozatukból / a dolgozatuk témájához kapcsolódva / máshonnan.
- Szakirodalomból és a weben keresve gyűjtsék össze ennek a szónak minél több átírását (magyarul, és esetleg idegen nyelveken is).
- Bónusz kérdés: mit gondolnak, mi áll az eltérő írásmódok hátterében?
- Küldjék el emailben vasárnap (december 4.) éjfélig.

? KÉRDÉSEK ?

*Köszönöm a figyelmet,
vizontlátásra jövő héten!*

